

tetty. Hän näkee siinä niin paljon sellaista, mikä ei ole vapaaksi, taloudellisesti turvatuksi, sivistyksen ihanien lahjojen kaunistamaksi tarkotetun ihmisen arvon mukaista. Hän näkee ja tuntee tässä asemassa niin paljon sellaista, mikä suorastaan loukkaa ihmisarvoa. Se että hänen täytyy suorittaa isäntävälle mitä läheisimpiä henkilökohtaisia palveluksia loukkaa syvästi hänen ihmisyytstunnettaan. Hän käsittää että muut työlläiset, jotka työskentelevät noitten isäntien omistamissa tehtaissa, rakennuksilla y. m. työpaikoilla ovat ikäänkuin kauvempina näistä omistajista, tuntevat olevansa enemmän näitten laitosten ja työpaikkojen kuin niitten omistajain palveluksessa. Ja sellainen suhde, ikäänkuin välillisempi suhde ei sisällä sellaista loukkaavuutta, sellaista masentavaa orjamaisuuden tunnetta kuin läheinen, henkilökohtainen palvelijattaren suhde isäntäväkeensä. Mutta, kuten sanottu, saattaa sellainen tunne ilmetä vain niitten mielissä, jotka ovat heränneet ihmisarvon tuntoon, joitten silmissä kirkollisen kirkonmuksen »huoneentaulu» on menettänyt siveellisen oikeutuksen ja uskottavuutensa.

Ja nämä tällaiset palvelijattaret ovat liittyneet tähän yhdistykseen, yhdessä koko valvutuneen työväenluokan kanssa taistellaakseen omien etujensa ja oikeuksiensa puolella, taistelua jossa voitot koituvat yhteiseksi hyväksi.

Nämä palvelijattaret tietävät ja he tahtovat saada toisetkin ymmärtämään, että työväenluokan taistelun täytyy olla yhtenäistä jos sen mieli menestyä ja voittoon viedä. He tietävät että niinkauvan kun työväenluokan asema *kokonaisuudessaan* on sellainen kuin se nyt on, että niin kauvan ei palvelijattarenkaan asemassa voi tapahtua suurempia muutoksia parempaan päin, puhumattakaan koko tämän ihmisarvoa loukkaavan laitoksen häviämisestä.

Niinpä selviää luokkatietoiselle palvelijattarelle koko työväenkysymys, luokkataistelun eri haarojen läheinen yhteenkuuluvaisuus. Hän käsittää että täytyy kuivata koko se räme, jota työväenluokaksi kutsutaan, jos mieli parantaa ja poistaa sen kurjuuden, viheliäisyyden ja häpeän, jonka monien ilmenemismuotojen joukkoon kuuluu palvelijattarlaitos. Niin kauvan kun kaiken tämän kurjuuden pohjimmainen syy: *työntekijän työntulosten riistäminen* on olemassa ja käy päinsä, niin kauvan tulee kotiorjuuskin kukoistamaan ja nauttimaan jumalan täydellistä hyväksymistä! Ja niin kauvan se ei tunnu orjuudelta, häpeälliseltä ja loukkaavalta edes orjista itsestäänkään!

Tämä palvelijattarkysymys on siis todellisuudessa enemmän taloudellista kuin aatteellista laatua. Sen ratkaisee lopullisesti taloudellisen elämän luonnollinen kehitys, joka on tekevä palvelijattarlaitoksen nykyisen kotiorjuuden tarpeettomaksi ja mahdottomaksi. Ja sitä mukaan kuin se tapahtuu, vähissä erin, askel askeleelta, sitä mukaan myöskin vähitellen syntyy ja yhä selvemmäksi ja valtavammaksi muodostuu tunto ja tieto siitä, että ne jotka antoivat tälle muuten hyvin onnistuneelle ja arvokkaalle juhlaulkaisulle nimeksi »Kotiorjat» eivät suinkaan liioitelleet. — Aika tekee enemmän käännöstyötä kuin järki.

Mutta mihin joutuisivat kaikki nämä ihmiset, jos palvelijattarlaitoksesta tulisi loppu, mistä he saisivat työtä, ja mitä pantaisi tämän laitoksen tilalle, jos se häviäisi? Niin kysyvät ne jotka eivät ole tulleet ajatelleeksi että luonnollisessa kehityksessä ihmisyyhteiskunnassa samoin kuin muussakin luonnossa uudet muodot, uusi elämänjärjestys, uusi yhteiskunta kasvaa vanhan sisällä. Kaikki yritykset särkeä jotain laitosta tai järjestelmää silloin kun sillä vielä on vankat juuret vallitsevassa taloudellisessa elämässä, kaikki sellaiset yritykset raukeavat tyhjiin, aikaansaaden vain häiriötä luonnollisen kehityksen kulussa. Nerokkaimmakaan suunnitelmat eivät siinä mitään auta. Parhainkin halu ja harrastus on yhtä turha ja tehoton kuin yli maalin ammuttu luoti. — Vanhassa Kreikassa oli tapana sanoa, että tyhmyyden suhteen jumalatkin ovat voimattomia. Ja me voisimme siihen lisätä, että yhtä voimattomia ne ovat orjuudenkin suhteen. Monet ihmisluokan rohkeat ja jalot esitaistelijat, ehkä useimmat heistä, ovat saaneet kalliisti, monasti verel-

lään maksaa siitä, että uskalsivat julkilausua sen, mitä vain harvat heidän aikalaisensa aavistivat, mutta jonka tuleva aika todeksi havaitsi ja hyväkseni käytti. Ja sangen kuuvaavaa tässä suhteessa on meidän uskontomme perustuksena oleva jumalaistaru, joka kertoo jumalasta, joka astui alas maailmaan rakkaudesta ihmiskuntaa kohtaan, mutta jonka ihmiset ottivat kiinni, kapinoitsijana tuomitsivat kuolemaan ja kauhealla tavalla surmasivat todellisuudessa vain sentähden, että hän tuli ennen aikaansa. Ja tulevat sukupolvet sanoivat hänestä samaa kuin juutalaiset sanoivat niistä profeetoista, jotka heidän esi-isänsä olivat surmanneet — että kyllä me häntä nyt ymmärtäisimme jos hän nyt eläisi meidän keskellämme emmekä tekisi itseämme syy-päiksi hänen vereensä. Ja minä luulen että tulevaisuuden historialla on vähemmän kerrottavaa tämän kaltaisista suurista sankareista ja aatteen marttyyreista, sillä sitä mukaan kun ihmiset tulevat tietoisiksi siitä, että aatteilla on aineellinen perustus ja että ne ovat kehityksellisiä luonteelta, että oikeus ja totuus ovat asioita, joitten lopullista voittoa ei voida edistää eikä liioin ehkäistä niitten yksilöitten verellä, jotka ne ensimmäisinä tajuavat ja niitten palvelukseen kaikesta sydäimestään antautuvat — minä tarkotan että sitä mukaan kun ihmiset tulevat näistä seikoista tietoisiksi, tulee kehitys ja sen synnyttämät aatteet ja ihanteet vähemmän verisiä uhreja vaativiksi. Ja siitä on se arvaamaton hyöty että se jalo sankarien veri, jota raaka menneisyys niin viljavasti vuodatti — myöhemmin tehdäkseen siitä syntejään sovittavaa taikajuomaa, että sellaisten ihmisten veri säästyy ja tulee siunaukseksi ja hyödyksi elävässä elämässä.

*

Siihen kysymykseen, mitä me asetamme palvelijattarlaitoksen tilalle, kun se häviää, me vastaamme, että luonnollinen kehitys, joka sen käsittää, tulee kaikesta päättäen asettamaan sen tilalle *kodin*, että se uusi yhteiskunta, joka jo sikiönä on tämän vanhan yhteiskunnan kohdussa, ja jonka suuremmoista ja riemukasta syntymistä jo monet ennustavat, että se yhteiskunta on asettava turvallisuuden turvattuuden tilalle ja tarjoava oman kodin perustamisen mahdollisuuden niille miljoonille naisille sekä miehille joitten nyt täytyy jäädä sen siunausta vaille.

Väkijuomaliikkeen varjopuolia.

On pääsiäisaatto. Menen kaupungille, sivuutan Anniskeluyhtiön viinakaupan. Sen edustalla seisoo pitkä jono ihmisiä. Kaksi poliisia järjestävät uusia tulokkaita riviin, joka yhä pitenee. Katsastan joukkoa: siinä seisoo miestä, naista, nuorta, vanhaa, jokaisella kainalossa paperiin kääritty astia, jota varovasti koettavat säilyttää. Useimmat olivat kurjissa pukimissa, millä oli palttopahanen, millä pieni ohut takki, naisilla useimmilla vain saali kiedottu ympäri. Kaikilla oli katse tylsä, ilmeetön. Mielen näkyi täyttävä vain yksi ajatus, kun pääsisi pian viinakauppaan.

Kävelen eteenpäin. Tulee maalaisia hevosineen; pysäyttävät; kysyvät vastaan tulevalta mieheltä: missä täällä on viinamyymälä? Auliisti mies neuvoo, janoisten jono pitenee.

Kuljen eteenpäin. Samallaisia jonoja näen kaikkialla missä on viinakauppoja. Missä jono uhkaa ylen pitkäksi, siellä poliisit neuvovat ihmisiä toisiin myymälöihin, jotka ovat sivukaupungilla. Järjestysvalta avustaa ostajia niin, että kaikki ehtii ostaa ennenkuin myymälät suletaan.

*

Kävelen pääsiäisaattoiltana poliisikamarin lähettyvillä. Äkkiä kuulen huutoa, karkeaa kiroamista ja meteliä. Katselen uteliaana mitä tämä merkitsee. Tuolla tulee ajuri kuorman kanssa, näky panee veren hyyttymään suonissani.

Kaksi poliisia ovat heittäytyneet miehen päälle, joka on yhdessä mykkärässä ajoneuvojen pohjalla poliisien pidellessä häntä kiinni. Mies huutaa ja kiroo yrittäen nousta ylös. Veri virtaa ajoneuvoista pitkin katuja, kuorma katoaa poliisikamarin pihaan.

Jään seisomaan vähäksi aikaa katukäytävälle. Kohta näen toisen näytelmän. Kaksi poliisia raastaa miestä ja naista poliisikamarin kohden. Naisen vaatteet riippuvat siekaleina hänen ympärillään ja tukka liehuu hajallaan. Kumpikin yrittää tehdä vastarintaa, mutta voimat eivät näy riittävän. Katoavat nekin poliisikamarin pihaan.

Käännyin inhoten pois päin, mutta vielä kerran kohtasin samantapaisen näytelmän, poliisi raastoi humalaisia kamarin.

*

Kirurgisessa sairaalassa on jälkeen pääsiäisen kova kiire. Sairaita tulee ja menee, toiset enemmän, toiset vähemmän sidottuja. Millä pää, millä käsi, millä jalka siteessä. Toiset valittavat ääneensä taudin aiheuttamasta tuskasta. Odotushuoneessa vallitsee synkkä mieliala. Lääkärit apulaisineen puettuina pitkiin valkoisiin viittoihin näyttävät tuon tuostakin. Vastaanottohuoneesta kuuluu toisinaan sydäntäsärkevä parahdus, saattaen kylmät väreet odottavien ruumiiseen. Toiset poistuvat sidottuina, vaan yhä uusia saapuu tilalle.

Hierontasalissa kymmenkunta hierojaa yhtä monen potilaan ympärillä hääää.

— Nautitteko väkijuomia? kysyy eräs hieroja mieheltä, jonka käteen on ranteen sisäpuolelta lyöty puukolla niin, että terä on käden selkämästä tullut vinoon ulos.

— En nyt, vastaa mies jurosti.

— Poltatteko tupakkaa? kysyy hieroja edelleen.

— Poltan, vastaa mies yhtä yksitoikkoisesti.

Hieroja rupeaa sitten selittämään miehelle miten sekä väkijuomat että tupakka viivyttävät haavan parannusta, ja miten välttämätön olisi pidättäytyä ei ainoastaan sairauden aikana, vaan kokonaan, sillä tuskin tätäkään haavaa olisi, jos ei olisi ollut väkijuomia. Mies lämpenee vähitellen, niin että rupesi kertomaan, miten hän toverinsa kanssa ensin yhdessä juopottelivat, sitten riitaantuivat ja lopulta toverinsa löi häntä puukolla. Koko väkijuomat ovat varmaan pirun keksintöä, lopetti mies. Miten onnellinen minäkin voisin olla, jos en olisi kaikkeani uhrannut väkijuomien alttarille, mutta sinne on mennyt terveys ja miehuus; minusta on enää vain varjo jäljellä.

Hierottavana on keski-ikäinen vaimo, kasvot ovat mustelmilla, samoin käsivarret, kaksi kylkiluuta on poikki ja selässä näkyy lyönnin jälkiä. Vaimo on kärsivän ja epätoivoisen näköinen. Hierojan puhuttelu saa häneenkin vähitellen eloa, ja niin saa hieroja kuulla synkän kuvauksen kotielämästä, joka oli alkanut niin toivorikkaasti ja valoisasti. He olivat rakastaneet toisiaan niin lämpöisesti, mutta vähitellen huomasi vaimo, että väkijuomat saivat miehen yhä enempi valtaansa, josta seurasi kodin laiminlyöminen. Vaimo, taistellen epätoivoissaan köyhyyttä ja kurjuutta vastaan, katkeroitui myöskin niin, että rupesi moittimaan miehensä menettelyä, josta seurasi tappelu. Kun hieroja kysyi, eikö vaimo voisi sentään hyvällä puheella saada miestänsä lopettamaan juontinsa, vastasi vaimo, ettei siitä ole apua, kun mies ei usko — jumalaan.

Vaimo, joka ei ollut jaksanut syventyä yhteiskunnallisen kysymyksen käsittelyyn, löysi lohtunsa uskonnosta. Syyn miehensä juomahimolle käsitti vaimo johtuvan uskomuksesta.

Hierottavana on pieni poika, jonka oikea käsi on kahdesta kohden poikki ja kasvoissa arpia. Poika kertoo pelokkaasti ympärilleen vilkaisten, miten isä humalapäissään suuttui kotona ja kun hän aikoi juosta ulos pakoon, sai isä kiinni käsivarresta, josta lennätti hänet alas rappusista, jolloin häneltä katkesi käsivarsi sekä viottui nenä. Hieroja tunsikin sanomatonta sääliä lasta kohtaan, kun vielä huo-

masi, että käsi oli sidottu niin huolimattomasti, että lapsi tuli jäämään vialliseksi koko elinajaksi.

Voi järjestelmää, huokasi hieroja. Ensin suojataan väkijuomien myyntiä kaikin tavoin, sitten on pakko palkata kokonainen armeija poliiseja raastamaan humalaiset telkien taakse. Ja lopulta on pakko kustantaa suuret sairaalat kalliine lääkäreineen ja hoitajineen paikkaamaan viinavillitsijain tekemät tuhot. Voi järjestelmää.

Miina S.

Naistemme toimintaa.

— **Sos.-dem. Naisliiton valistustyö.** Sos.-dem. Naisliiton luennoitsia toveri Sandra Lehtinen pitää puheita ja esitelmää seuraavissa paikoissa:

Virkkalassa	huhtikuun 19 päivänä.
Tammisaarella	" 20 "
Hankoniemessä	" 21 "
Jokelassa	" 22 "
Järvenpäässä	" 23 "
Keravalla	" 24 "
Hamariassa	" 25—26 "

Puoluetovereita ja Naisosastoja kullakin paikkakunnalla pyydetään hankkimaan huone sekä lähemmin ilmoittamaan esitelmien ajasta.

Sos.-dem. Naisliittotoimikunta.

— **Sosialidemokratiseen Naisliittoon** ovat liittyneet Savonlinnan, Toisveden ja Jaatilan T. y. naisosastot.

Pietarsaaren t. y:n naisosasto 10-vuotias.

Katsaus 10-vuotiskertomukseen.

Jo vuonna 1901 kun Pietarsaaren työväenyhdistys perustettiin, kyti muutamien työläisnaisten mielessä harras halu n.-o:n perustamisesta, he tunsivat näet samaa puristusta yhteiskunnan puolelta kun miestoveritkin. Työsuhteethan olivat naisilla vieläkin huonommat kun miehillä. Erinäisten syiden takia lykkääntyi perustaminen 2 vuotta eteenpäin. Ensimmäinen puheenjohtaja oli Fiina Davidsson, varalta Ina Siltanen, kirj. A. Markkanen, varalta U. Ohukainen, rahastonhoitajana Fanny Benjamsson.

Alussa oli osaston jäsenenä suuri joukko tehtaalaisnaisia, siksi keskusteltiinkin alkuaikoina varsin usein ammaillisista kysymyksistä, kuten yhtiön vastustamisesta tehtaissa y. m.

V. 1904 liittyi osasto puolueeseen ja naisten liittoon.

Ihanneliittotyöstä keskusteltiin osasto varsin usein, valmistuen sille maaperää ja syksyllä v. 1905 aloitettiin toiminta, jota on siitä saakka jatkettu naisosaston voimilla. Vasta äskettäin on saatu avustusta kunnallistoimikunnan puolelta opettajavoimissa.

Äänioikeustaisteluun otti osasto tarmokkaasti osaa. Naisosaston avulla saatiin v. 1906 perustettua tupakkatehtaalaisosasto Pietarsaareen. Samana vuonna perustettiin kesäsiirtola työläisnaisille. Myöskin perustettiin äitiosasto, jonka toiminta oli alussa hyvin vilkasta.

Agitatorityöhön otti osasto tarmolla osaa. Vaalien aikana on osasto aina ollut toimeliikana. V. 1909 yritti osasto saada naisehdokasta vaalipiiriin, mutta piirikokous hylkäsi ehdokkaan.

Naisten edustajakokouksiin on osasto lähettänyt edustajansa. Ompeluseura on ollut toiminnassa. Valmistamat työt annettu sunnuntaiopiston lapsille.

10 vuoden toiminta on ollut kokemuksista rikas. Kaikki suunnitelmat, päätökset ja niiden käytäntöön soveltaminen on tapahtunut aina sosialidemokratiaa edistävissä tarkoituksissa. Miten lähellä nuo yritykset ovat sitten olleet, sen seikan meille selvittää työläisten taloudellinen tilanne, joka taas riippuu kapitalistisesta kehityksestä. Naisosaston tehtäväksi jää edelleen lasten kasvatustyö ja työläisäitien valistaminen lasten kasvatustyö on tärkeää. Se on myös suuriarvoista. Tiedon antaminen siitä tehtävästä, johon heidän tulee astua kun vanhemmat jättävät paikkansa, on samalla sosialidemokratian voittoon edistämistä. Tässä tehtävässä naisosaston täytyy pyrkiä eteenpäin. On koottava ne sadat työläisäidit lippunsa juureen, jotka nyt 10 v. vietettäessä ovat syrjässä tai halveksuen katsoneet toimintaamme.

Sisällys: Aviottomain lasten oikeudellinen asema. — Ammattityöläisnaisia herättelemässä. — Kodin orjat. — Väkijuomaliikkeen varjopuolia. — Naistemme toimintaa. — Pietarsaaren t. y:n naisosasto 10-vuotias. — Uutisia, Ilmoituksia y. m.